

Prawo prywatne międzynarodowe Ćwiczenia 3.2

mgr Martyna Mielniczuk-Skibicka

Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej

Prawo właściwe
dla
zobowiązań
pozaumownych

Zakres deliktowy

Ustalenie stron sporu, którego przedmiotem jest roszczenie odszkodowawcze

Ustalenie, czy roszczenie przyznać poszkodowanemu bezpośrednio czy pośrednio

Ustalenie kręgu osób pozwanych

Pojęcie szkody

Charakter związku przyczynowego

Stopnie i zakres winy

Bezprawność czynu

Ciężar dowodu

Istnienie i podstawy wyłączenia odpowiedzialności

Przedawnienie roszczeń o wynagrodzenie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym

Odpowiedzialność osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych

Art. 33 ppm

- Prawo właściwe dla zobowiązania ze zdarzenia niebędącego czynnością prawną określa rozporządzenie (WE) nr 864/2007/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”) (Dz. Urz. UE L 199 z 31.07.2007, str. 40).

Art. 34 ppm

- Prawo właściwe dla pozaumownej odpowiedzialności cywilnej wynikającej z wypadków drogowych określa Konwencja o prawie właściwym dla wypadków drogowych, sporządzona w Hadze dnia 4 maja 1971 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 63, poz. 585).

Art. 35 ppm

- Odpowiedzialność cywilna za działania i zaniechania organów wykonujących w danym państwie władzę publiczną podlega prawu tego państwa

Konwencja haska o prawie właściwym dla wypadków drogowych

Artykuł 3

- Prawem właściwym jest prawo wewnętrzne państwa, w którym nastąpił wypadek.

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 864/2007
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 11 lipca
2007 r.
dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań
pozaumownych („Rzym II”)

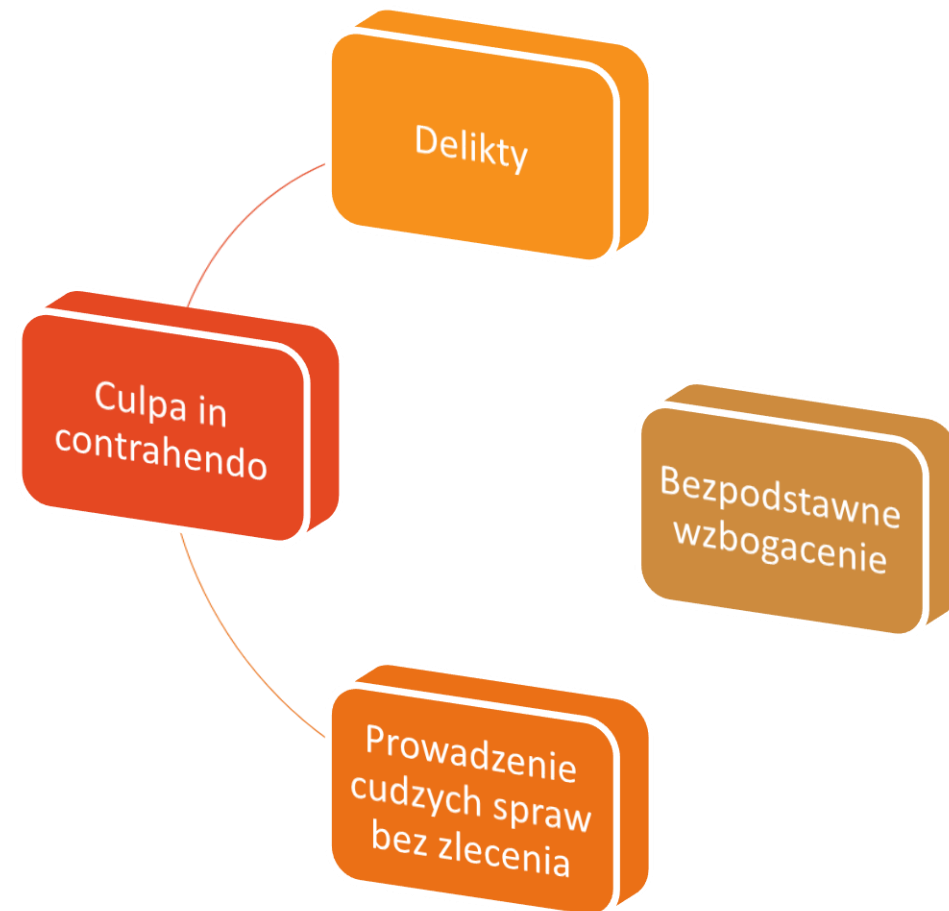
Zakres przedmiotowy

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do **zobowiązań pozaumownych w sprawach cywilnych i handlowych**, powiązanych z prawami różnych państw. Niniejszego rozporządzenia **nie stosuje się, w szczególności, do spraw podatkowych, celnych lub administracyjnych ani do odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania w wykonywaniu władzy publicznej („acta iure imperii”)**.
2. 2. Z zakresu zastosowania niniejszego rozporządzenia wyłączone są [m.in.]:
  - a) zobowiązania pozaumowne wynikające ze stosunków rodzinnych oraz stosunków uznawanych, zgodnie z prawem dla nich właściwym, za mające podobne skutki, w tym zobowiązania alimentacyjne;
  - b) zobowiązania pozaumowne wynikające z małżeńskich ustrojów majątkowych, z ustrojów majątkowych stosunków uznawanych, zgodnie z prawem dla nich właściwym, za mające podobne skutki do małżeństwa, z dziedziczenia testamentowego i ustawowego;
  - c) zobowiązania pozaumowne wynikające z weksli, czeków, weksli własnych oraz innych zbywalnych papierów wartościowych w zakresie, w jakim zobowiązania z tych innych zbywalnych papierów wartościowych wynikają z ich zbywalnego charakteru;
  - g) zobowiązania pozaumowne wynikające z naruszenia prawa do prywatności i innych dóbr osobistych, w tym zniesławienie.

Zobowiązania pozaumowne

Art. 2 Rzym II

1. Do celów niniejszego rozporządzenia szkoda obejmuje wszelkie następstwa wynikające z czynu niedozwolonego, bezpodstawnego wzbogacenia, prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia lub *culpa in contrahendo*.
2. Niniejsze rozporządzenie stosuje się także do zobowiązań pozaumownych, co do których zachodzi prawdopodobieństwo ich powstania.

Czyny niedozwolone – zasada ogólna

1. Jeżeli niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego wynikającego z czynu niedozwolonego jest **prawo państwa, w którym powstaje szkoda, niezależnie od tego, w jakim państwie miało miejsce zdarzenie powodujące szkodę, oraz niezależnie od tego, w jakim państwie lub państwach występują skutki pośrednie tego zdarzenia.**
2. **Jednakże** w przypadku gdy osoba, której przypisuje się odpowiedzialność i poszkodowany mają, w chwili powstania szkody, **miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo tego państwa.**
3. Jeżeli **ze wszystkich okoliczności sprawy** wyraźnie wynika, że czyn niedozwolony pozostaje **w znacznie ściślejszym związku** z państwem innym niż państwo wskazane w ust. 1 lub 2, stosuje się prawo tego innego państwa. Znacznie ściślejszy związek z innym państwem może polegać, w szczególności, na istnieniu wcześniejszego stosunku pomiędzy stronami, takiego jak umowa, ściśle związanego z danym czynem niedozwolonym.

Przepisy szczególne
dla poszczególnych
typów deliktów

Odpowiedzialność
za produkt

Nieuczciwa
praktyka i praktyki
ograniczające
wolną konkurencję

Szkody w
środowisku
naturalnym

Naruszenie praw
własności
intelektualnej

Spory zbiorowe

Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt

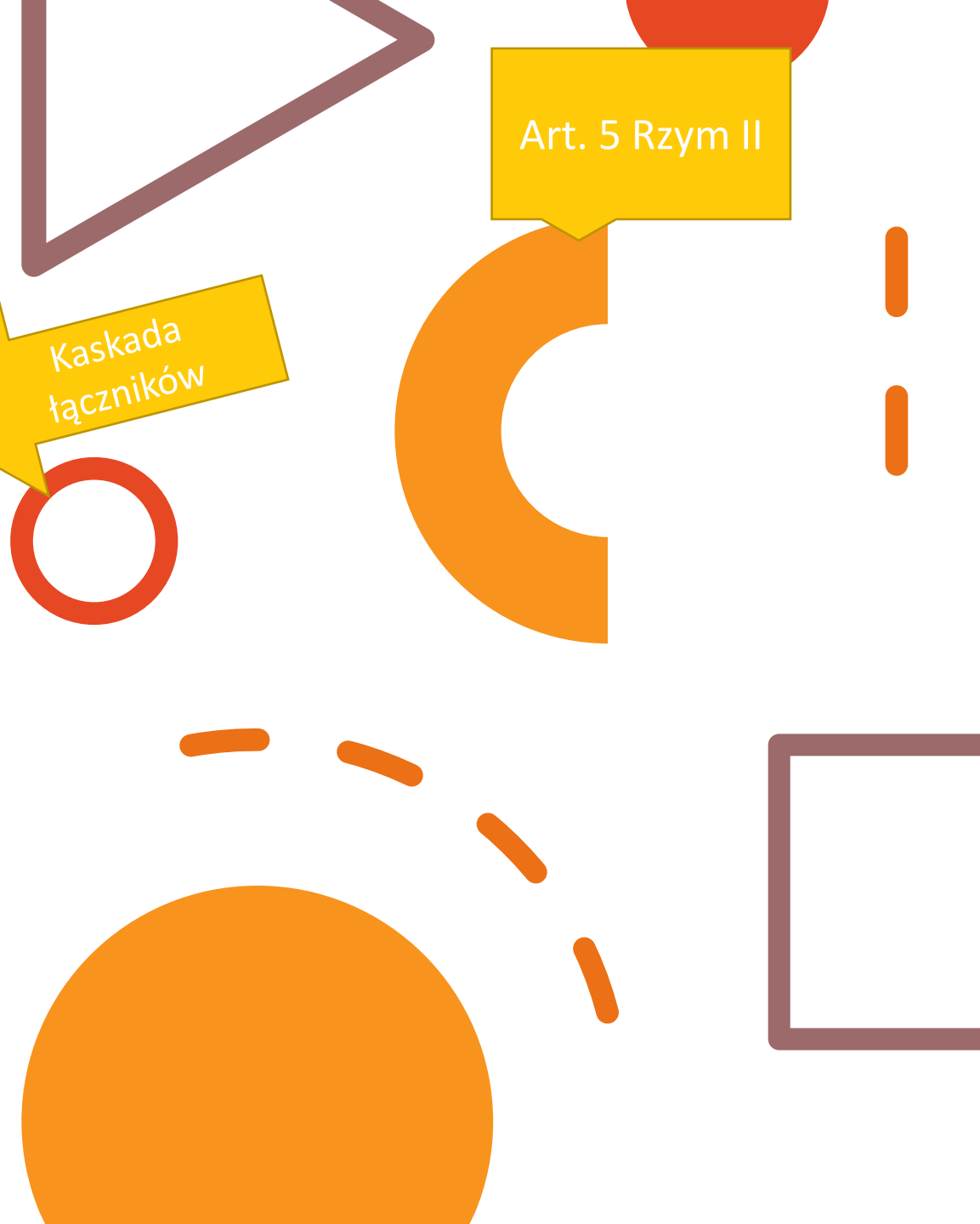
1. Bez uszczerbku dla art. 4 ust. 2, prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego z tytułu szkody wyrządzonej przez produkt jest:
  - a) prawo państwa, w którym poszkodowany ma, w chwili powstania szkody, miejsce zwykłego pobytu, jeżeli produkt został wprowadzony do obrotu w tym państwie; lub w braku takiego prawa;
  - b) prawo państwa, w którym produkt nabyto, jeżeli został on wprowadzony do obrotu w tym państwie; lub w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność;
  - c) prawo państwa, w którym powstała szkoda, jeżeli produkt został wprowadzony do obrotu w tym państwie.

Prawem właściwym jest jednak prawo państwa miejsca zwykłego pobytu osoby, której przypisuje się odpowiedzialność, jeżeli osoba ta nie mogła w uzasadniony sposób przewidzieć wprowadzenia produktu lub produktu tego samego rodzaju do obrotu w państwie, którego prawo stosuje się zgodnie z lit. a)–c).

2. Jeżeli ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że czyn niedozwolony pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w ust. 1, stosuje się prawo tego innego państwa. Znacznie ściślejszy związek z innym państwem może polegać, w szczególności, na istnieniu wcześniejszego stosunku pomiędzy stronami, takiego jak umowa, ściśle związanego z danym czynem niedozwolonym.

Art. 5 Rzym II

Art. 6 Rzym II

Nieuczciwa konkurencja

1. Prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego wynikającego z czynu nieuczciwej konkurencji jest prawo państwa, w którym występuje lub jest prawdopodobne **wystąpienie naruszenia stosunków konkurencyjnych lub zbiorowych interesów konsumentów**.
2. W przypadku gdy czyn nieuczciwej konkurencji narusza wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta, stosuje się art. 4.
3. a) Prawem właściwym dla zobowiązań pozaumownych wynikających z ograniczenia konkurencji jest prawo państwa, na którego rynku praktyki te wywołują skutek lub na którego rynku zachodzi prawdopodobieństwo wywołania przez nie skutku.
b) W sytuacji kiedy praktyki te wywołują skutek lub zachodzi prawdopodobieństwo wywołania przez nie skutku na rynku więcej niż jednego państwa osoba dochodząca odszkodowania, wszczynająca postępowanie w sądzie miejsca zamieszkania pozwanego, może zamiast tego oprzeć swoje żądanie na prawie sądu, do którego zwróciła się o rozstrzygnięcie sprawy, pod warunkiem że rynek tego państwa członkowskiego należy do rynków, bezpośrednio i w istotny sposób dotkniętych ograniczeniem konkurencji, z którego to wynika zobowiązanie pozaumowne stanowiące podstawę żądania. Jeżeli postępowanie wszczynane jest na podstawie właściwych przepisów o jurysdykcji przeciwko więcej niż jednemu pozwanemu w tym sądzie, żądanie może być oparte na prawie tego sądu, tylko pod warunkiem że ograniczenie konkurencji, którego dotyczy żądanie wobec każdego z tych pozwanych, bezpośrednio i w istotny sposób wpływa również na rynek państwa członkowskiego tego sądu.
4. Prawo właściwe mające zastosowanie zgodnie z niniejszym artykułem nie może zostać wyłączone w drodze porozumienia zawartego zgodnie z art. 14.

Szkody w środowisku naturalnym

Prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego wynikającego ze szkody w środowisku naturalnym lub ze szkody na osobie lub w mieniu, będącej następstwem takiej szkody, jest prawo określone zgodnie z art. 4 ust. 1, chyba że osoba dochodząca odszkodowania decyduje się poddać swoje roszczenie prawu państwa, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące szkodę.

Art. 7 Rzym II

Kazus 1

Wakacje były piękne. Lloret de mar (Hiszpania). Ciepło. Słońko. Grażyna nawet nie narzekała. Aż do momentu, gdy po tygodniu dziesięciodniowego pobytu pojawił się Janusz z Heleną oraz wiertarką udarową, którą usilnie wiercił i robił dziury w ścianach hotelowych. Andrzej nie mógł wytrzymać takiej zniewagi, więc, kiedy Janusz zażywał z Heleną uroków allinclusive w jednym z hotelowych barów, wkradł się mu do pokoju oraz wykradł wspomnianą wiertarkę – T-1000. Niestety wszystko nagrały kamery monitoringu, na domiar złego Andrzej uciekając potknął się i T-1000 wypadła przez okno, gdzie uległa dezintegracji..

- **Hotel pozwał Janusza w Hiszpanii, a Janusz Andrzeja o odszkodowanie za zniszczoną wiertarkę T-1000.**
1. Wskaż prawo właściwe dla roszczeń Janusza.
  2. Wskaż prawo właściwe dla roszczeń hotelu.

Art. 8 Rzym II

Naruszenie praw własności intelektualnej

---

1. Prawem właściwym dla zobowiązań pozaumownych wynikających z naruszenia prawa własności intelektualnej jest **prawo państwa, na podstawie którego dochodzi się ochrony.**
2. W przypadku zobowiązania pozaumownego wynikającego z naruszenia **jednolitego wspólnotowego prawa własności intelektualnej**, prawem właściwym dla wszelkich kwestii niepodlegających odpowiedniemu instrumentowi wspólnotowemu jest **prawo państwa, w którym naruszenie to miało miejsce.**
3. Prawo właściwe mające zastosowanie zgodnie z niniejszym artykułem nie może zostać wyłączone w drodze umowy zawartej zgodnie z art. 14.

Zasada
terytorializmu

Art. 9 Rzym II

Spory zbiorowe

Bez uszczerbku dla art. 4 ust. 2, prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego z tytułu odpowiedzialności osoby będącej pracownikiem lub pracodawcą lub z tytułu odpowiedzialności organizacji reprezentujących ich interesy zawodowe za szkody spowodowane sporem zbiorowym, planowanym lub prowadzonym, jest prawo państwa, w którym spór taki ma zostać lub został podjęty.

Bezpodstawne wzbogacenie

Art. 10
Rzym II

1. Jeżeli zobowiązanie pozaumowne z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, w tym także z nienależnego świadczenia, dotyczy istniejącego pomiędzy stronami stosunku, takiego jak stosunek wynikający z umowy lub z czynu niedozwolonego, który jest ściśle związany z tym bezpodstawnym wzbogaceniem, podlega ono prawu właściwemu dla tego stosunku.
2. W przypadku gdy prawa właściwego nie można ustalić na podstawie ust. 1, a strony mają, w chwili wystąpienia zdarzenia będącego źródłem bezpodstawnego wzbogacenia, miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo tego państwa.
3. W przypadku gdy prawa właściwego nie można ustalić na podstawie ust. 1 lub 2, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym nastąpiło bezpodstawne wzbogacenie.
4. W przypadku gdy ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że zobowiązanie pozaumowne z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w ust. 1–3, stosuje się prawo tego innego państwa.

Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia

Art. 11
Rzym II

1. Jeżeli zobowiązanie pozaumowne z tytułu prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia dotyczy istniejącego wcześniej między stronami stosunku, takiego jak umowa lub czyn niedozwolony, który jest ściśle związany z tym zobowiązaniem pozaumownym, podlega ono prawu właściwemu dla tego stosunku.

2. W przypadku gdy prawa właściwego nie można ustalić na podstawie ust. 1, a strony mają w chwili wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo tego państwa.

3. W przypadku gdy prawa właściwego nie można ustalić na podstawie ust. 1 lub 2, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym miało miejsce działanie.

4. W przypadku gdy ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że zobowiązanie pozaumowne z tytułu prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w ust. 1–3, stosuje się prawo tego innego państwa.

Culpa in contrahendo

Art. 12
Rzym II

1. Prawem właściwym dla zobowiązań pozaumownych wynikających kontaktów handlowych mających miejsce przed zawarciem umowy, bez względu na to czy doszło do jej zawarcia, jest prawo właściwe dla umowy albo prawo, które byłoby dla niej właściwe, gdyby została ona zawarta.
2. W przypadku gdy prawa właściwego nie można ustalić na podstawie ust. 1, stosuje się:
  - a) prawo państwa, w którym powstała szkoda, niezależnie od tego, w jakim państwie miało miejsce zdarzenie powodujące szkodę oraz niezależnie od tego w jakim państwie lub państwach wystąpiły skutki pośrednie tego zdarzenia; lub
  - b) w przypadku gdy strony mają, w chwili wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę, miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie, prawo tego państwa; lub
  - c) w przypadku gdy ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że zobowiązanie pozaumowne wynikające z kontaktów handlowych mających miejsce przed zawarciem umowy pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w lit. a) i b), prawo tego innego państwa.

Zerwanie
negocjacji
umownych

Naruszenie
obowiązku
tajemnicy

Swoboda wyboru prawa

Art. 14
Rzym II

UWAGA na wyjątki!

a) w drodze porozumienia zawartego po wystąpieniu zdarzenia powodującego szkodę;

b) w przypadku prowadzenia przez wszystkie strony działalności gospodarczej, również w drodze porozumienia swobodnie wynegocjowanego przed wystąpieniem zdarzenia powodującego szkodę.

Wybór prawa musi być wyraźny lub w sposób dostatecznie pewny wynikać z okoliczności sprawy i nie może naruszać praw osób trzecich.

W przypadku gdy wszystkie elementy stanu faktycznego w chwili wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę zlokalizowane są w państwie innym niż państwo, którego prawo zostało wybrane, dokonany przez strony wybór nie wyłącza stosowania przepisów prawa tego innego państwa, których nie można umownie wyłączyć.

W przypadku gdy wszystkie elementy stanu faktycznego w chwili wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę zlokalizowane są w jednym lub kilku państwach członkowskich, dokonany przez strony wybór prawa właściwego innego niż prawo państwa członkowskiego, nie wyłącza stosowania przepisów prawa wspólnotowego, w odpowiednich przypadkach w kształcie, w jakim zostały one wdrożone w państwie członkowskim sądu, których nie można umownie wyłączyć.

Zakres statutu

Art. 15
Rzym II

podstawa i zakres odpowiedzialności, w tym oznaczenie osób, które mogą być pociągnięte do odpowiedzialności za swoje czyny;

przesłanki zwolnienia z odpowiedzialności, jej ograniczenia i współodpowiedzialność;

istnienie, charakter i ocena szkody lub dochodzonego sposobu jej naprawienia;

środki, które sąd może podjąć w celu zapobieżenia naruszeniu lub szkodzie lub w celu zaniechania naruszenia lub wyrządzenia szkody, lub w celu zapewnienia naprawienia szkody, w granicach uprawnień przyznanych sądowi na mocy właściwego dla niego prawa procesowego;

kwestia zbywalności roszczenia o naprawienie szkody, w tym dopuszczalności jego dziedziczenia;

osoby uprawnione do odszkodowania za szkody poniesione osobiście;

odpowiedzialność za czyny innych osób;

sposoby wygaśnięcia zobowiązania, przedawnienie i terminy zawite, w tym początek, przerwanie i zawieszenie biegu przedawnienia lub terminu zawitego.

Odpowiedzialność
kilku osób

Art. 20
Rzym II

**WE'RE ALL IN THIS
TOGETHER!**

Jeżeli wierzycielowi przysługuje wierzytelność wobec kilku dłużników, zobowiązanych do zaspokojenia tej samej wierzytelności, a wierzyciel został zaspokojony w całości lub w części, przez jednego z nich, roszczenie regresowe tego dłużnika wobec pozostałych dłużników podlega prawu właściwemu dla pozaumownego stosunku zobowiązaniowego tego dłużnika względem wierzyciela.

Kazus 2

Jan Kowalski zamieszkały we Wrocławiu przy użyciu niemieckiego portalu z ogłoszeniami wyszukał ofertę sprzedaży samochodu osobowego. Po wymianie korespondencji drogą elektroniczną z właścicielem pojazdu Helmutem Schmidtem zdecydował się na zakup powyższego pojazdu. W tym też celu udał się, w dniu 15 czerwca 2011 r., do miejsca zamieszkania sprzedającego, tj. do Frankfurtu nad Odrą. Jan Kowalski zapłacił cenę, natomiast Helmut Schmidt wydał mu samochód wraz z dwoma kompletami kluczyków oraz niemieckim dowodem rejestracyjnym. Po dokonaniu transakcji Jan Kowalski wracał nowo nabytym samochodem do domu. W trakcie jazdy, niedaleko miejscowości Bielany Wrocławskie, wskutek niedostosowania prędkości do panujących warunków atmosferycznych (padał deszcz i było ślisko) wpadł w poślizg i wypadł z drogi, zatrzymując się na płocie okalającym dom mieszkalny należący do Adama Nowaka. Wskutek powyższego zdarzenia płot uległ całkowitemu zniszczeniu, w efekcie czego Adam Nowak poniósł szkodę majątkową szacowaną na ok. 5000 zł.

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

- A) Prawo właściwe dla umowy sprzedaży samochodu.
- B) Prawo właściwe dla odpowiedzialności z tytułu szkody powstałej wskutek wypadku

Dziękuję za
uwagę!

